

پارکور، ورزشی سخت برای دیده نشدن!

سه سال اخیر است. در واقع پارکور یک ورزش حاشیه‌ای در میدان ورزش ایران است. در عکس‌ها نیز این گروه پرتحرک و پرانگیزه در گوشه‌ای از پارک مشغول به کار و فراغت حرفه‌ای یا آماتوری خود هستند. زمین سفت‌وسخت و سنگی است. از همین حیث می‌توان گفت فضای فعالیت برای ورزشکاران از حیث سخت‌افزاری مهیا نیست و هرآینه ممکن است آسیب و مصدومیتی متوجه این ورزشکاران باشد که در این لحظه به مصاف مصالح و موانع شهری رفته‌اند. نکات جالب‌توجه در عکس‌ها، خلاقیت جوانان است. آنها منتظر این مسئول و آن مسئول و این مدیر ناحیه شهری جهت تأمین فضایی مختص ورزش نشده و خود، آکسسوار ورزش خود شده‌اند. آن‌گونه که در یکی از عکس‌ها شاهد هستیم یکی از پسرها خود را در قالب مانع و سکو، پیش‌روی رفیق و هم‌قطار خود قرار داده است تا «کار» پیش رود. در حقیقت آنچه مشهود است آن است که این جوانان و این نسل معاصر توقف‌ناپذیرند. عکس‌ها مؤید آن است که این نسل تکثرگرایی و این تکثرگرایی خود را در نوع پوشش متنوع و رنگارنگ آنان نیز نشان می‌دهد. جوانان از درودیوار بالا می‌روند و کله‌مُعلق می‌زنند تا شور زندگی خود را به‌رغم گرفتاری‌ها و افق پیش‌رو به چشم مخاطبان و بینندگان بیاورند. در یک فریم از عکس‌ها پلکانی قابل مشاهده است که جوانان بالای آن ایستاده‌اند؛ گویی آنها در مسیر قله و اوج حرکت می‌کنند و میل به جهش و ارتقا دارند. آنها سخت‌کوشند؛ توکوبی مانند قاب عکس‌ها، آسمان فردا را لاجوردی می‌بینند.

ورزش را می‌توان ورزشی خیابانی نامید که پدید آمدن آن و ظهور و بروز آن را می‌توان در بطن و بستر مناسبات مدرن و معاصر شهری جامعه معاصر دید؛ یعنی وضعیتی که خانه‌های ویلایی و حیاط دار بدل به آپارتمان‌های سیمانی و قوطی‌کبریتی شد و فضای شخصی در قالب و قواره حیاط از دست رفت و حال و هوا و حیات جمعی بیش‌ازپیش در تراکم انسانی اسیر شد. همین امر ورزش‌هایی مانند پارکور را تشخص بخشید. جوانانی که در عکس می‌بینیم کفش و لباس ورزشی مختص این ورزش دارند و همگی چشم‌انتظار عملکرد تماشایی دوستشان در پارک هستند. آنها به دوربین هیچ اعتنایی نداشته زیرا ورزش مهیج پارکور آن هم توسط یک دوست، خود دیدنی است. مشکل اما از آنجا ناشی می‌شود که گروه بچه‌های پارک نه فاصله اجتماعی را رعایت کرده و نه اینکه همگی ماسک دارند. در حقیقت نزدن ماسک و ورزش حرفه‌ای دو عنصر ناهمساز در این مجموعه عکس است. پارکور ورزشی است که انجام و رقم خوردن آن نیاز به وسایل و امکاناتی ندارد و فضای شخصی و خانگی نیز نمی‌طلبد. از همین رو فضای بیرونی جمعی و شهری برای این ورزشکاران حرفه‌ای و غیرحرفه‌ای می‌تواند صحنه نمایش، حرکات ورزشی و پرفورمنس‌گونه شود. این ورزش از منظر با حرکات نمایشی و دیده شدن و تهییج گره خورده است و از همین منظر هیچ استیجی پرجاذبه‌تر از شهر مدرن و فضای پراز‌دحام کلان‌شهری برای آن نیست. طرفه آنکه در عکس‌ها این جوانان هیچ حامی و هوادار و همراهی جز یکپ خودی ندارند. در حقیقت این حضور آنطور که باید و شاید دیده نشده است. این دیده نشدن از دو حیث قابل‌بحث و واکاوی است. اول از منظر اینکه این حرکات پرشور نمایشی باعث نشده تا حاضران در پارک در این ناحیه جمع بشوند و مشوق گروه شوند. از جهت نهادی و سازمانی نیز این ورزش آن‌گونه که شایسته و بایسته است مورد تأیید و به رسمیت شناخته شدن مسئولان ورزش قرار نگرفته است و صرفاً در حد یک ورزش موجود (نه حتی همگانی) و نه ورزش قهرمانی دیده شده است. این اعتنای حداقلی نیز مرهون برخی برنامه‌های تلویزیونی در دو

در تقسیم‌بندی‌های جامعه‌شناسان در زمره فراغت‌های بیرون از خانه تعریف می‌شود که می‌تواند صورت فردی و انفرادی یا جمعی و گروهی به خود بگیرد. در عکس‌ها شاهد هستیم که این فراغت در قالب جمعی، فعال، مشارکتی، غیر خانوادگی و دوستانه ظهور و بروز یافته است. عکس‌ها زیر آفتاب تابان گرفته شده است و روشنی و درخشش خاصی دارد. از سایه‌ها و محل آنها می‌توان فهمید که ساعات میانی روز یا ساعات آغازین بعدازظهر را شاهد هستیم. عکس‌ها از نمای متوسط و تا حدودی نزدیک در مجتمع تفریحی عباس‌آباد همدان گرفته شده و چند فریم به لحاظ زاویه عکس، نمای‌های انگل داشته تا حرکات فرد پارکورکار و واکنش مجموعه را به خوبی تجسم بخشد. محلی که عکس‌ها در آن گرفته شده است یک بوستان یا پارک جنگلی کوهستانی است. این موضوع را می‌توان از سبک درختان و درختکاری و شیوه طراحی پارک و تفرجگاه مشاهده کرد. محلی که پسران جوان برای ورزش و فراغت خود انتخاب کرده‌اند نقطه مرتفعی از همین بوستان است. در حقیقت آنها چه به منظور دیده شدن و چه به منظور و ملاحظات حرفه‌ای این منطقه از پارک را برای پارکور خود برگزیده‌اند. جمعی که با آن روبه‌رو هستیم و در عکس‌ها مشاهده می‌کنیم حدود سی نفر پسر جوان است. از شواهد و قرائن می‌توان حدس زد که افراد سه دسته از هم متمایز هستند. آن دسته که مشغول پارکور هستند. آنها که لباس ورزش به تن دارند اما در عکس‌ها فعال نیستند و آنانی که نظاره‌گرند. این نظاره‌گران می‌توانند گروه‌های هم‌سال یا بچه‌محل‌های وفاداری باشند که برای تشویق و تهییج دوستان و آشنایان و همشهریان خود در این نقطه پارک گرد هم آمده‌اند. جمع به لحاظ جنسیتی، تک جنسیتی است و به خاطر ملاحظات فرهنگی و هنجارهای رسمی همگی ورزشکاران جوان پسر هستند و اختلاطی در جمع مشاهده نمی‌شود. حتی این ورزش و حرکات حرفه‌ای توجه دیگر حاضران پارک را نیز جلب نکرده است و در همه فریم‌های عکس شاهد همین دسته متمرکز هستیم که به صورت منسجمی کنار هم قرارگرفته‌اند تا یکدلی و وفاق خود را در این زمینه خاص یعنی ورزش نشان دهند. این

آر ش حسن‌پور
پژوهشگر مطالعات تصویری

حوزه فراغت یکی از اصلی‌ترین حوزه‌های سبک زندگی است. سبک زندگی به‌مثابه یکی از مفاهیم معاصر و متأخر جامعه‌شناسی ناظر به کلیه عادات، گرایش‌ها، تمایلات، تفکرات در حوزه زندگی و ابعاد مختلف آن و رویه‌های مختلف و متنوع ناظر به آن است. گیبینز و بوریمر (۱۳۸۱: ۱۰۳) سبک زندگی را نتیجه همه انتخاب‌ها و گزینش‌هایی می‌دانند که شخص نسبت به زندگی خود انجام می‌دهد. یکی از کنش‌های فردی و جمعی انسان معاصر نیز کنش‌های فراغتی در اشکال متغیر و متکثر است. فرد مدرن، در زمان فراغت خود، به دنبال انتخاب گزینه‌ها یا مسیرهایی است که ترجیحات دلخواه وی را برآورده گرداند و رضایت مطلوب وی را در زندگی برایش به ارمغان آورد. در این وضعیت، فراغت فرصتی است برای ساخت بخشیدن مجدد دلخواهانه و آگاهانه به جوانب و ابعاد مختلف زندگی (آزادارمکی و اکبری، ۱۳۹۱).

نخستین نوع فعالیت فراغتی که تا حدودی عمومیت دارد، ورزش است. ورزش عام‌ترین فعالیتی است که تمامی اقشار جامعه و در بیشتر طبقات و گروه‌های سنی موردتوجه است. ورزش یکی از مهم‌ترین علایق جامعه معاصر است و تخمین زده می‌شود که بیش از نیمی از مردم، دست‌کم هفته‌ای یک‌بار به فعالیت ورزشی خاصی می‌پردازند (هنری و دیگران، ۱۳۸۱: ۸۴). در مجموعه عکس‌هایی که در این شماره تحلیل می‌شود شاهد فعالیت فراغتی گروهی از جوانان ایرانی و همدانی هستیم. این رفتار فراغتی در اینجا در قالب از خانه بیرون زدن، حضور در پارک و به‌طور خاص، ورزش حلول یافته است. ورزشی به نام پارکور (Parkour) اسباب‌تجمع و گردهمایی سلامت‌مدار مجموعه‌ای از جوانان احتمالاً دهه هفتادی را فراهم ساخته است. این نوع فراغت

منابع
- آزادارمکی، اکبری، (۱۳۹۱) فهم ماهیت جامعه ایرانی براساس الگوی گذران اوقات فراغت نسل جوان، فصلنامه مطالعات و تحقیقات اجتماعی، دوره اول شماره ۲، تابستان.
- گیبینز، جان؛ بوریمر، آر (۱۳۸۱) سیاست پست‌مدرنیته، ترجمه منصورانصاری، تهران: گام‌نو
- هنری، لئو، بی و همکاران (۱۳۸۱)، اوقات فراغت و سبک‌های زندگی جوانان، ترجمه مرتضی ملانظر، فرامز ککولی دزفولی، سازمان ملی جوانان- تهران: نسل سوم